

Azərbaycan Respublikasının “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” beynəlxalq konvensiyaya qoşulması barədə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN QƏRARI

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiyaya Aktına əsaslanaraq, dövlətlər arasında qarşılıqlı hörmət, dövlət suverenliyi və beynəlxalq hüquq öhdəliklərini vicdanla yerinə yetirmək prinsiplərindən çıxış edərək **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” 1988-ci il dekabrın 20-də Vyana şəhərində imzalanmış beynəlxalq konvensiyaya qoşulsun.

2. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinə tapşırılsın ki:

a) “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” konvensiyaya qoşulma aktı barəsində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Katibliyinə bildiriş göndərsin;

b) Azərbaycan Respublikasının “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” beynəlxalq konvensiyaya qoşulması barədə sənədləri bu konvensiyada müəyyən edilmiş qaydada saxlanmağa versin.

3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin daimi komissiyalarına tapşırılsın ki, Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinin “Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında” beynəlxalq konvensiyaya uyğunlaşdırılmasını təmin etsinlər.

**Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin
sədri İ. QƏMBƏROV.**

Bakı şəhəri, 28 oktyabr 1992-ci il.
№ 356.

**NARKOTİK VASİTƏLƏRİN VƏ PSİXOTROP MADDƏLƏRİN
QANUNSUZ DÖVRIYYƏSİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ
HAQQINDA BİRLƏŞMİŞ MİLLƏTLƏR TƏŞKİLATININ
KONVENSIYASI**

Bu Konvensiyanın Tərəfləri,

insanların sağlamlığına və rifahına ciddi təhlükə yaradan, cəmiyyətin iqtisadi, mədəni və siyasi əsaslarına mənfi təsir göstərən, narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz istehsalı, tələbatı və dövriyyəsinin artım miqyası və təmayülündən **dərindən narahat olaraq,**

müxtəlif sosial qruplar arasında narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinin daha da geniş yayılmasından və xüsusən də uşaqların dünyanın bir çox rayonlarında qanunsuz narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin istehlakçıdan kimi istifadə olunmasından, həmin vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz istehsal və dövriyyəsi zamanı istismar edilməsindən (bu isə çox böyük təhlükə deməkdir), həmçinin **dərindən narahat olaraq,**

qanunsuz dövriyyə və mütəşəkkil cinayətkarlığın qanuni iqtisadiyyatı dağıdan və dövlətlərin stabilliyinə, təhlükəsizliyinə və süverenliyinə təhlükə yaradan digər əlaqəli formaların arasında qarşılıqlı əlaqələrin mövcudluğunu **təsdiq edərək,** qarşısının alınması təxirəsalınmaz və ən ilknövbəli diqqət tələb edən qanunsuz dövriyyənin beynəlxalq

cinayətkar fəaliyyət olduğunu həmçinin **təsdiq edərək**, qanunsuz dövriyyənin böyük gəlirlər və maliyyə vəsaitləri gətirdiyini, bunun isə transmilli cinayətkar təşkilatlara hakimiyyət mexanizmlərinə, qanuni ticarət və maliyyə fəaliyyətinə və cəmiyyətin bütün səviyyələrinə müdaxilə etmək, onları pozmaq və dağıtmaq imkanı verdiyini **dərək edərək**,

qanunsuz dövriyyə ilə məşğul olan şəxsləri cinayətkar fəaliyyətdən əldə olunan gəlirlərdən məhrum etmək və bununla da onları bu fəaliyyətə təhrik edən əsas motivi aradan qaldırmaq **qətiyyətinə gələrək**, belə vasitələrə və maddələrə olan tələbatı və qanunsuz dövriyyədən alınan çox böyük gəlirləri də daxil etməklə, narkotik vasitələrdən və psixotrop maddələrdən sui-istifadə probleminin əsl səbəblərini aradan qaldırmağa **çalışaraq**, bəzi maddələr, o cümlədən narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında istifadə edilən prekursorlar, kimyəvi maddələr və həlledici məhlullar (asan əldə olunması narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin gizli istehsalının artımına səbəb olmuş) üzərində nəzarət tədbirlərini zəruri **hesab edərək**,

dənizdə qanunsuz dövriyyənin qarşısını almaq məqsədi ilə beynəlxalq əməkdaşlığın yaxşılaşdırılmasına **çalışaraq**,

qanunsuz dövriyyənin aradan qaldırılmasının bütün dövlətlərin kollektiv vəzifəsi olduğunu və bu məqsədlə beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində səylərin koordinasiyasının zəruriliyini **təsdiq edərək**, narkotik vasitələr və psixotrop maddələr üzərində nəzarət sahəsində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının səlahiyyətlərini tanıyaraq və belə nəzarətlə məşğul olan beynəlxalq orqanların bu Təşkilat çərçivəsində olmasını **istəyərək**, narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə dair mövcud müqavilələrin rəhbər prinsiplərini və onlarla nəzərdə tutulan nəzarət sistemini **yenidən təsdiq edərək**,

qanunsuz dövriyyənin və onun ciddi nəticələrinin təsirinin və miqyaslarının azaldılması məqsədilə, Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyası, Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyasına düzəlişlər haqqında 1972-ci il Protokoluna uyğun olaraq edilmiş düzəlişlərlə olan həmin Konvensiya və Psixotrop maddələr haqqında 1971-ci il Konvensiyası ilə nəzərdə tutulan tədbirlərin möhkəmləndirilməsinin və genişləndirilməsinin vacibliyini **təsdiq edərək**,

beynəlxalq cinayətkar fəaliyyət olan qanunsuz dövriyyənin qarşısının alınması üçün hüquqi sahədə beynəlxalq əməkdaşlığın effektiv hüquqi vasitələrinin möhkəmləndirilməsinin və gücləndirilməsinin mühüm əhəmiyyətini, həmçinin, **təsdiq edərək**,

bütünlüklə, problemin müxtəlif aspektlərini, xüsusilə də onlardan narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə dair mövcud müqavilələrdə nəzərdə tutulmayanları özündə əks etdirən, xüsusi olaraq qanunsuz dövriyyə ilə mübarizəyə yönəlmiş, geniş əhatəli, effektiv və təsirli beynəlxalq konvensiyanın bağlanmasını **istəyərək**, bununla aşağıdakı barədə **razılığa gəldilər**:

Maddə 1

ANLAYIŞLAR

Birbaşa olaraq başqa məna göstərildiyi, yaxud mənin mənasına görə başqa anlayışı nəzərdə tutan hallar istisna edilməklə, bu Konvensiyada aşağıdakı anlayışlardan istifadə olunur:

- (a) "**Komitə**" - Narkotik vasitələr haqqında 1961 -ci il Konvensiyasına və Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Konvensiyasına düzəlişlər haqqında 1972-ci il Protokoluna uyğun olaraq edilmiş düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyaya əsasən təsis edilmiş Narkotiklər Üzərində Nəzarət üzrə Beynəlxalq Komitə deməkdir;
- (b) "**Kannabis bitkisi**" - **Cannabis** mənşəli istənilən bitki deməkdir;
- (c) "**Kokain kolu**" - **Erythroxylon** mənşəli istənilən bitki deməkdir;
- (d) "**Kommersiya daşıyıcısı**" - hər hansı bir muzda görə şəxslərin, malların və poçt

göndərişlərinin daşınması ilə məşğul olan istənilən şəxs, yaxud istənilən ictimai, şəxsi və ya digər müəssisə deməkdir;

- (e) "**Komissiya**" - Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqtisadi və Sosial Şurasının narkotik vasitələr üzrə Komissiyası deməkdir;
- (f) "**Müsadirə**" - müvafiq hallarda götürməni əhatə edən, məhkəmənin və ya digər səlahiyyətli orqanm qəran ilə qəti olaraq mülkiyyətdən məhrum etmə deməkdir;
- (g) "**Nəzarətli göndəriş**" - bu Konvensiyanın 3-cü maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalann iştirakçısı olan şəxslərin müəyyən edilməsi məqsədilə müvafiq ölkələrin səlahiyyətli orqanlarının razılığı ilə və onların nəzarəti altında narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin, bu Konvensiyanın əlavəsindəki **I Cədvələ**, yaxud **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin, yaxud onları əvəz edən maddələrin qanunsuz və ya şübhə doğuran partiyaların bir və ya bir neçə ölkənin ərazisindən apardmasına, keçirilməsinə, yaxud ərazisinə gətirilməsinə yol verən metod deməkdir;
- (h) "**1961-ci il Konvensiyası**" - Narkotik vasitələr haqqında 1961 -ci il Vahid Konvensiyası deməkdir;
 - (i) "Düzəlişlərlə olan 1961-ci il Konvensiyası" - Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyasına düzəlişlər haqqında 1972-ci il Protokoluna uyğun olaraq ona daxil edilmiş düzəlişlərlə olan Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Vahid Konvensiyası deməkdir;
 - (j) "**1971-ci il Konvensiyası**" - Psixotrop maddələr haqqında 1971-ci il Konvensiyası deməkdir;
- (k) "**Şura**" - Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqtisadi və Sosial Şurası deməkdir;
- (l) "**Dondurma**" və ya "**üzərinə həbs qoyma**" - məhkəmə, yaxud səlahiyyətli orqan tərəfindən çıxardmış qərara əsasən mülkiyyətin köçürülməsi, konversiyası, yerləşdirilməsi, yaxud yerdəyişməsinin müvəqqəti olaraq qadağan olunması və ya mülkiyyətin müvəqqəti həbsi, yaxud nəzarət altına götürülməsi deməkdir;
- (m) "**Qanunsuz dövriyyə**" - bu Konvensiyanın 3-cü maddəsinin 1 və 2-ci bəndlərində göstərilən hüquqpozması deməkdir;
- (n) "**Narkotik vasitə**"-Narkotik vasitələr haqqında 1961-ci il Konvensiyasının və düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın **I** və **II Siyahısına** daxil edilmiş təbii, yaxud sintetik maddələrdən hər hansı biri deməkdir;
- (o) "**Tiryək xaşxaşı**" - **Payaver somniferum L** növündən olan bitki deməkdir;
- (p) "**Gəlirlər**" - 3 -cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların törədilməsi nəticəsində birbaşa, yaxud dolayısı ilə alınmış və ya əldə edilmiş istənilən mülkiyyət deməkdir;
- (q) "**Mülkiyyət**" - maddi, yaxud qeyri-maddi, daşınmaz və ya daşınmaz, nəzərə çarpan, yaxud nəzərə çarpmayan, istəni-ən növ aktivlər, həmçinin, belə aktivlərə hüququn olmasını və ya onlarda iştirakı təsdiq edən hüquqi sənəd, yaxud akt deməkdir;
- (r) "**Psixotrop maddələr**" - istənilən təbii, yaxud sintetik maddə və ya 1971-ci il Konvensiyasının **I, II, III və IV Siyahısına** daxil edilmiş istənilən təbii material deməkdir;
- (s) "**Baş katib**" - Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi deməkdir;
- (t) "**I Cədvəl**" və "**II Cədvəl**" - müvafiq qaydada nömrələnmiş maddələrin bu Konvensiyanın əlavəsində olan siyahıları (12-ci maddəyə uyğun olaraq vaxtaşın

düzəlişlər edilə bilən) deməkdir;

(u) "Tranzit dövlət" - ərazisi üzərindən qanunsuz narkotik vasitələr, psixotrop maddələr, həmçinin **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələr daşınan və belə vasitələrin və maddələrin nə mənşə yeri, nə də ki, son təyinat yeri olmayan dövlət deməkdir.

Maddə 2

KONVENSIYANIN TƏTBİQİ SAHƏSİ

1. Bu Konvensiyanın məqsədi narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin beynəlxalq xarakter daşıyan qanunsuz dövriyyəsinin problemlərinin effektiv həlli üçün Tərəflər arasında əməkdaşlığa kömək etməkdən ibarətdir. Konvensiya üzrə öz vəzifələrini yerinə yetirərkən Tərəflər özlərinin daxili qanunvericilik sistemlərinin əsas müddəalarına uyğun olaraq, qanunvericilik və təşkilat xarakterli tədbirlər də daxil olmaqla, zəruri tədbirlər görürlər.
2. Tərəflər bu Konvensiya üzrə öz vəzifələrini dövlətlərin suveren bərabərliyi və ərazi bütövlüyü prinsiplərinə, həmçinin, digər dövlətlərin daxili işlərinə qarışmamaq prinsipinə uyğun olaraq yerinə yetirirlər.
3. Tərəf digər Tərəfm ərazisində həmin Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq onun orqanlarının müstəsna səlahiyyətlərinə aid olan funksiyalar yurisdiksiyasını həyata keçirmirlər.

Maddə 3

HÜQUQ POZUNTULARI VƏ SANKSIYALAR

1. Hər bir Tərəf, qəsdən törədildiyi hallarda, aşağıdakı hərəkətlərin öz qanunvericiliyinə müvafiq olaraq cinayət kimi tanınması üçün tələb oluna biləcək tədbirlər görür:
 - a) I) 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın, yaxud 1971-ci il Konvensiyasının müddəalarına zidd olaraq istənilən narkotik vasitənin və ya psixotrop maddənin istehsalı, hazırlanması, ayrılması, təklif edilməsi, satış məqsədilə təklif edilməsi, yaradılması, satışı, istənilən şərtlə göndərilməsi, vasitəçiliyi, keçirilməsi, tranzit yolla göndərilməsi, daşınması, idxalı və ya ixracı;
 - II) 1961-ci il Konvensiyanın və düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın müddəalarına zidd olaraq narkotik vasitələrin istehsalı məqsədilə tiryək xaşxaşının, kokain kolunun və ya kannabis bitkisinin becərilməsi;
 - III) yuxarıdakı I yarım bənddə sadalanan istənilən fəaliyyət növü məqsədi üçün istənilən narkotik vasitənin və ya psixotrop maddənin saxlanması və ya alınması;
 - IV) narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin qanunsuz becərilməsi, istehsalı, yaxud hazırlanması məqsədilə istifadə olunacağı məlum olduğu halda avadanlıqların, I Cədvəldə və II Cədvəldə göstərilən materialların, yaxud maddələrin hazırlanması, daşınması və ya yayılması;
 - V) yuxarıdakı I, II, III və IV yarım bəndlərdə sadalanan istənilən hüquqpozmanın təşkili, onlara rəhbərlik və ya onları maliyyələşdirilməsi;
- b) I) mülkiyyətin konversiyası və ya köçürülməsi, əgər belə mülkiyyətin bu bəndin a yarım bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozma, yaxud hüquqpozmalar nəticəsində, yaxud belə hüquqpozmada və ya hüquqpozmalarda iştirak nəticəsində, yaxud mülkiyyətin qanunsuz mənbəyinin gizlədilməsi, yaxud örtbasdır edilməsi məqsədilə və ya belə hüquqpozmanın, yaxud hüquqpozmalarnın törədilməsində iştirak etmiş istənilən şəxsə öz

hərəkətlərinə görə məsuliyyətdən yaxa qurtarmaq üçün yardım məqsədilə əldə olunduğu məlumdursa;

II) mülkiyyətin əsl xarakterinin, mənbəyinin, yerləşdiyi yerin, sərəncam vermə üsulunun, yerdəyişməsinin, əsl mülkiyyət hüquqlarının, yaxud onun mənsubiyyətinin gizlədilməsi və ya örtbasdır edilməsi, əgər be-lə mülkiyyətin bu bəndin a yarım-bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozma, yaxud hüquqpozmalar nəticə-sində, yaxud belə hüquqpozmada və ya hüquqpozma-larda iştirak nəticəsində əldə edilməsi məlumdursa;

c) özünün konstimsiya müddəalarını və öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərini nəzərə almaqla:

I) mülkiyyətin əldə edilməsi, ona malik olma və ya ondan istifadə, əgər belə mülkiyyətin bu bəndin a yarım- bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozma, yaxud hüquqpozmalar nəticəsində, yaxud belə hüquqpozmada və ya hüquqpozmalarda iştirak nəticəsində əldə edilməsi məlum olmuşdursa;

II) avadanlığa, yaxud materiallara, yaxud **I Cədvəldə** və **II Cədvəldə** göstərilmiş maddələrə malik olma, əgər onlann hər hansı bir narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin qanunsuz becərilməsi, istehsalı və ya hazırlanması məqsədləri üçün istifadə olunması, yaxud istifadə olunacağıının nəzərdə tutulması məlumdursa;

III) istənilən vasitələrlə başqalanm bu maddədə nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaların törədilməsinə, yaxud narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin qanunsuz istifadəsinə açıq təhrik etmə, yaxud vadar etmə;

IV) bu maddədə nəzərdə tutulmuş hüquqpozmanın, yaxud hüquqpozmaların törədilməsində iştirak etmə, əlaqəli olma, yaxud həmin məqsədlə cinayət əlaqəsinə girmə, belə hüquqpozmanı və ya hüquqpozmaları törətməyə cəhd, həmçinin, onların törədilməsi zamanı kömək etmə, təhrik etmə, yardım göstərmə və ya məsləhətlər vermə.

2. Özünün konstimsiya müddəalarını və hüquq sisteminin əsas prinsiplərini nəzərə almaqla hər bir Tərəf, 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə 1961-ci il Konvensiyasının, yaxud 1971-ci il Konvensiyasının müddəalarını pozmaqla istənilən narkotik vasitənin və ya psixotrop maddənin şəxsi istehlak məqsədilə saxlanması, əldə edilməsinin, yaxud becərilməsinin, qəsdən törədildiyi halda, öz qanunvericiliyinə müvafiq olaraq hüquqpozma kimi qiymətləndirilməsi üçün tələb oluna biləcək tədbirləri görür.

3. Bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən hüquqpozmanın tərkib hissəsi kimi dərk etmə, qəsd və ya məqsəd işin obyektiv faktiki hallanna əsasən müəyyən edilə bilər.

4. a) Hər bir Tərəf bu maddədə nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaların törədilməsinə görə həmin hüquqpozmaların ciddi xarakterini nəzərə alan həbsxanada saxlamaqla azadlıqdan məhrum etmə və ya azadlıqdan məhrum etmənin digər növləri, cərimə sanksiyaları və müsadirə kimi sanksiyaların tətbiqini nəzərdə tutur.

b) Tərəflər bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaya görə məhkum edilməyə, yaxud cəzaya əlavə olaraq hüquqpozucu barəsində müalicə, yenidən tərbiyələndirmə, onun üzərində sonrakı nəzarət, əmək qabiliyyətinin bər-pası və ya sosial reintegrasiya tədbirlərini nəzərdə tuta bilər.

c) Əvvəlki yarım-bəndlərin müddəalarına baxmayaraq, az əhəmiyyətli hüquqpozuntularının törədildiyi müvafiq hallarda Tərəflər məhkum olunma və ya cəzaya alternativ kimi yenidən tərbiyələndirmə, əmək qabiliyyətinin bər-pası, yaxud sosial

reintegrasiya kimi tədbirlərin görülməsini, hüquqpozucu narkoman olduqda isə onun müalicəsi və onun üzərində sonrakı nəzarəti nəzərdə tuta bilər.

d) Tərəflər bu maddənin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaya görə məhkum olunmanın, yaxud cəzanın əvəzinə, yaxud məhkum olunmaya və ya cəzaya əlavə olaraq hüquqpozucunun müalicəsi, tərbiyələndirilməsi, müalicədən sonrakı nəzarət, əmək qabiliyyətinin bərpası və sosial reintegrasiyası üçün tədbirlər nəzərdə tuta bilər.

5. Tərəflər onların məhkəmələrinin və yurisdiksiyaya malik digər səlahiyyətli orqanlarının bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmalara ağırlaşdırılan hallar kimi, aşağıdakı faktiki cəhətləri nəzərə ala bilmələrini təmin edirlər:

a) hüquqpozucunun daxil olduğu mütəşəkkil cinayətkar qrupun hüquqpozmada iştirakı;
b) hüquqpozucunun beynəlxalq mütəşəkkil cinayətkar fəaliyyətin digər növlərində iştirakı;
c) hüquqpozucunun bu hüquqpozmanın törədilməsinə yardım edən qanunsuz fəaliyyətin digər növlərində iştirakı;

d) hüquqpozucunun zor və ya silah tətbiq etməsi;

e) hüquqpozucunun vəzifəli şəxs olması və bu hüquqpozmanın onun vəzifəsi ilə bağlı olması faktı;

f) yetkinlik yaşına çatmayanları cəlb etmə və ya onlardan istifadə etmə;

g) hüquqpozmanın islah müəssisəsində, yaxud tədris ocağında və ya ictimai idarələrdə, yaxud onların bilavasitə yaxınlığında və ya şagirdlərin və tələbələrin tədris, idman və ictimai tədbirlərin keçirilməsi üçün istifadə etdikləri digər yerlərdə törədilməsi faktı;

h) müvafiq tərəfin milli qanunvericiliyi ilə yol verilən hədlərdə, xaricdə ya öz ölkəsində, əvvəlki məhkumluq, xüsusilə də analoji hüquqpozmalara görə.

6. Tərəflər bu maddədə nəzərdə tutulmuş istənilən hüquqpozmalar barəsində hüquq mühafizə tədbirlərinin maksimal effektivliyinə nail olmaq məqsədilə və belə hüquqpozmaların törədilməsinə mane olmağın zəruriliyini nəzərə almaqla, həmin hüquqpozmalara görə şəxslərin cinayət təqibinə aid istənilən diskresion hüquq səlahiyyətlərinin öz milli qanunvericiliklərinə müvafiq olaraq istifadəsini təmin etməyə çalışırlar.

7. Tərəflər, onların məhkəmələrinin, yaxud digər səlahiyyətli orqanlarının, belə hüquqpozmalara görə məhkum edilmiş şəxslərin vaxtından əvvəl və ya şərti azad edilməsinin mümkünlüyü məsələsinə baxarkən bu maddənin 1-ci bəndində sadalanan hüquqpozmaların və bu maddənin 5-ci bəndində sadalanan halların ciddi xarakterini nəzərə almalarını təmin edirlər.

8. Hər bir Tərəf, zəruri hallarda, özünün milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş istənilən hüquqpozmaya görə cinayət təqibi üçün uzun müddət və ehtimal edilən hüquqpozucusunun ədalət məhkəməsindən gizləndiyi hallarda isə daha uzun müddət müəyyən edir.

9. Hər bir Tərəf, bu maddənin 1 -ci bəndində sadalanan hüquqpozmaya görə təqsirli bilinən və ya məhkum olunmuş və onun ərazisində olan şəxsin zəruri cinayət araşdırmasında iştirakını təmin etmək məqsədilə özünün hüquq sistemində uyğun olaraq zəruri tədbirlər görür.

10. Bu Konvensiyaya müvafiq olaraq, o cümlədən, 5-ci, 6-cı, 7-ci və 9-cu maddələrə əsasən əməkdaşlıq da daxil olmaqla, Tərəflər arasında əməkdaşlığın məqsədləri üçün, bu maddədə nəzərdə tutulan hüquqpozmalara, Tərəflərin konstitusiyaya məhdudiyyətlərinə və əsas milli qanunlarına zərər vurmada, maliyyə və ya siyasi hüquqpozmalar və ya siyasi motivlərlə törədilən hüquqpozmalar kimi baxdır.

11. Bu maddədə heç nə, barəsində damşdan hüquqpozmaların təsvirinin hər bir Tərəfm milli qanunvericiliyinin səlahiyyətinə aid olması və belə hüquqpozmalara görə təcibin və cəzanın bu qanunvericiliyə müvafiq olaraq həyata keçirilməsi prinsipinə toxunmur.

Maddə 4

YURİSDİKSİYA

1. Hər bir Tərəf:

a) 3 -cü maddənin 1 -ci bəndinə müvafiq olaraq tanıdığı hüquqpozmalar barəsində öz yurisdiksiyasın müəyyən etmək məqsədilə tələb oluna bilən bütün tədbirləri aşağıdakı hallarda görür:

I) həmin hüquqpozma onun ərazisində törədilib;

II) hüquqpozma onun bayrağını daşıyan gəmidə və ya hüquqpozmanın törədilməsi anında onun qanunlarına uyğun olaraq qeydiyyatdan keçmiş hava gəmisində törədilib;

b) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq tanıdığı hüquqpozmalar barəsində öz yurisdiksiyasını müəyyən etmək məqsədilə tələb oluna bilən bütün tədbirləri aşağıdakı hallarda görə bilər:

I) həmin hüquqpozma onun vətəndaşı, yaxud adətən, onun ərazisində yaşayan şəxs tərəfindən törədilib;

II) həmin hüquqpozma, 17-ci maddəyə əsasən həmin Tərəfin barəsində müvafiq tədbirlər görməyə icazə aldığı gəmidə törədilib, o şərtlə ki, həmin yurisdiksiya ancaq bu maddənin 4-cü və 9-cu bəndlərində göstərilmiş sazişlər və ya razdaşmalar əsasında həyata keçirilir;

III) bu hüquqpozma 3-cü maddənin 1-ci bəndinin **c IV** yarım bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalardan biridir və sonradan 3 -cü maddənin 1 -ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalann onun ərazisində törədilməsi məqsədilə həmin ölkənin ərazisindən kənarında törədilib.

2. Hər bir Tərəf:

a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq tanıdığı hüquqpozma barəsində öz yurisdiksiyasının müəyyən edilməsi üçün tələb oluna bilən tədbirləri görür, o halda ki, ehtimal edilən hüquqpozucu onun ərazisindədir və o həmin hüquqpozucunu o əsasla digər Tərəfə vermir ki, hüquqpozma:

I) onun ərazisində, yaxud onun bayrağını daşıyan gəmidə və ya hüquqpozmanın törədilməsi anında onun qanun-vericiliyinə müvafiq olaraq qeydiyyatdan keçmiş hava gəmisində törədilib;

II) onun vətəndaşı tərəfindən törədilib;

b) həmçinin, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq tanıdığı hüquqpozma barəsində öz yurisdiksiyasının müəyyən edilməsi üçün tələb oluna bilən tədbirləri o halda görür ki, ehtimal edilən hüquqpozucu onun ərazisindədir və o həmin hüquqpozucunu digər Tərəfə vermir.

3. Bu Konvensiya, Tərəfin öz milli qanunvericiliyinə müvafiq olaraq müəyyənləşdirdiyi hər hansı bir cinayət yurisdiksiyasının həyata keçirilməsini istisna etmir.

MÜSADİRƏ

1. Hər bir Tərəf aşağıdakıların müsadirəsi üçün tələb oluna bilən müvafiq tədbirlər görür:
 - a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalann törədilməsi nəticəsində əldə olunmuş gəlirlərin, yaxud dəyəri həmin gəlirlərə uyğun gələn mülkiyyətin;
 - b) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalann törədilməsində istifadə olunmuş, yaxud hər hansı bir şəkildə istifadə olunması nəzərdə tutulan narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin, materialların və avadanlıqların və ya digər vasitələrin.
2. Hər bir Tərəf, bu maddənin 1 -ci bəndində qeyd olunan gəlirlərin, mülkiyyətin, vasitələrin və ya istənilən digər əşyaların, somadan müsadirə olunması üçün özünün səlahiyyətli orqanları tərəfindən müəyyən olunması, aşkar edilməsi və dondurulması, yaxud həbs edilməsi üçün tələb oluna biləcək müvafiq tədbirləri görür.
3. Bu maddədə göstərilən tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə hər bir Tərəf öz məhkəmələrinə, yaxud digər səlahiyyətli orqanlarına bank, maliyyə və ya kommersiya sənədlərinin təqdim olunması, yaxud həbs edilməsi barədə qərar vermək səlahiyyəti verir. Tərəf, bank sirrinin qorunması zərurətinə istinad etməklə bu bəndin müddəalara uyğun olaraq tədbir görməkdən boyun qaçırmır.
4. a) Ərazisində bu maddənin 1-ci bəndində qeyd olunan gəlirlər, mülkiyyət, vasitələr və istənilən digər əşyalar olan Tərəf, səlahiyyətinə 3- cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalar aid edilən digər Tərəfm bu maddəyə əsasən göndərdiyi xahişi aldıqda:
 - I) müsadirə barədə qəran almaq məqsədilə öz səlahiyyətli orqanlarına sorğu göndərir və belə qərann verildiyi halda onu icra edir; yaxud
 - II) sorğu verən Tərəfın bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq müsadirə haqqında çıxardığı qərarı göstərilən həcmdə və sorğu alan Tərəfın ərazisində olan gəlirlərə, mülkiyyətə, yaxud 1-ci bənddə qeyd olunan istənilən digər əşyalara aidiyyət həddinə uyğun olaraq icra olunması üçün özünün səlahiyyətli orqanlarına təqdim edir.
- b) Bu maddəyə uyğun olaraq səlahiyyətinə 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalar aid edilən digər Tərəfın göndərdiyi xahişi alan Tərəf, sonrakı müsadirə məqsədilə bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən gəlirlərin, mülkiyyətin, vasitələrin və istənilən digər əşyalann müəyyən olunması, aşkar edilməsi və dondurulması, yaxud həbs edilməsi üçün tədbirləri görür. Müsadirə barədə qəran sorğunu göndərən Tərəf, yaxud xahişə uyğun olaraq, bu bəndin **a** yarım bəndinə əsasən sorğunu alan Tərəf verir.
- c) Bu bəndin **a** və **b** yarım bəndlərində nəzərdə tutulan qərarı, yaxud tədbiri sorğunu alan Tərəf öz milli qanunvericilik normalannın müddəalarına və prosesual normalara riayət etməklə və onlara uyğun olaraq, yaxud onu sorğunu verən Tərəflə bağlayan istənilən ikitərəfli və ya çoxtərəfli müqavilələrə, sazişlərə, yaxud razdaşmalara əsasən qəbul edir və həyata keçirir.
- d) 7-ci maddənin 6-19-cu bəndlərinin müddəaları tətbiq olunur ***mutatis mutandis***. 7-ci maddənin 10-cu bəndində göstərilən məlumatlara əlavə olaraq, bu maddəyə əsasən göndərilmiş xahişlərdə aşağıdakıdakı olur:

I) bu maddənin **a I** yarım bəndində nəzərdə tutulmuş xahiş olduğu halda - müsadirə olunmalı olan mülkiyyətin təsviri və sorğu alan Tərəfin tədbir görə bilməsinə kifayət edəcək (qərar qəbul edilməsi üçün) sorğu göndərən Tərəfin istinad etdiyi faktları əks etdirən ərizə;

II) bu maddənin **a I** yarım bəndində nəzərdə tutulmuş xahiş olduğu halda - sorğu göndərən Tərəfin müsadirə haqqında verdiyi qərarın (xahişi əsaslandıraraq) hüquqi qaydada tərtib olunmuş surəti, icrası xahiş olunan qərarın həcmi barədə faktları və məlumatları əks etdirən ərizə;

III) **b** yarım bəndində nəzərdə *təklif edilmiş* xahiş olduğu halda - sorğu göndərən Tərəfin istinad etdiyi faktları və təklif olunan tədbirlərin təsvirini əks etdirən ərizə;

e) Hər bir Tərəf özünün bu bəndin müddəalarının həyata keçirilməsini təmin edən istənilən qanun və qaydalarını, eləcə də həmin qanun və qaydalara sonrakı dəyişikliklərin mətnini Baş katibə təqdim edir.

f) Əgər hər hansı bir Tərəf bu bəndin a və b yarım bənd- lərində qeyd olunan tədbirlərin görülməsini müvafiq müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirmək istəyərsə, onda həmin Tərəf bu Konvensiyaya zəruri və kifayətedici müqavilə-hüquqi əsas kimi baxır.

g) Bu maddənin icrası naminə beynəlxalq əməkdaşlığın effektivliyini artırmaq üçün Tərəflər ikitərəfli və çoxtərəfli müqavilələr, sazişlər və razdaşmalar bağlamağa çalışırlar.

5. a) Bu maddənin 1 -ci və ya 4-cü bəndlərinə əsasən, gəlirləri və mülkiyyəti müsadirə etmiş Tərəf onlar barəsində öz milli qanunvericiliyinə və inzibati prosedurlarına uyğun olaraq sərəncam verir.

b) Bu maddəyə uyğun olaraq digər Tərəfin xahişi ilə hərəkət edən Tərəf aşağıdakılar barədə sazişlər bağlamaq imkanına ayrıca baxa bilər:

I) belə gəlirlərin və mülkiyyətin məbləğinin, yaxud belə gəlirlərin və mülkiyyətin, yaxud onların əhəmiyyətli hissəsinin realizə olunması nəticəsində əldə edilmiş vəsaitlərin narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi və onlardan sui-istifadə sahəsində ixtisaslaşmış dövlətlərarası orqanlara verilməsi;

II) özünün milli qanunvericiliyinə, inzibati prosedurlarına, bu məqsədlə bağlanmış ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlərə əsasən, daimi, yaxud birdəfəlik qaydada belə gəlirlərin və ya mülkiyyətin realizə olunması nəticəsində əldə edilmiş gəlirlərin, yaxud mülkiyyətin və ya vasitələrin bir hissəsinin digər Tərəflərə verilməsi.

c) a) Əgər gəlirlər digər mülkiyyətə çevrilmiş, yaxud dəyişdirilmişdirsə, bu maddədə göstərilən tədbirlər gəlirlər barəsində deyil, belə mülkiyyət barəsində tətbiq olunur.

b) Əgər gəlirlər qanuni mənbələrdən əldə edilmiş mülkiyyətə əlavə olunmuşdursa, belə mülkiyyət həbsqoyma, yaxud dondurmaya dair istənilən səlahiyyətlərə zərər vurmadan, əlavə olunmuş belə gəlirlərin qiymətləndirilmiş dəyərində müvafiq həcmdə müsadirə olunmalıdır.

c) Aşağıdakı:

I) gəlirlərdən;

II) gəlirlərin çevrilməsi, yaxud dəyişdirilməsi nəticəsində əldə olunmuş mülkiyyətdən; və ya

III) gəlirlərin əlavə olunduğu mülkiyyətdən əldə olunmuş daxilolmalar və mədaxillər barəsində də, bu maddədə göstərilən tədbirlər gəlirlər barəsində olan şəkildə və həcmdə

tətbiq olunur.

7. Hər bir Tərəf özünün milli qanunvericiliyinin prinsiplərinə, məhkəmə və digər araşdırmaların xarakterinə uyğun dərəcədə müsadirə olunmalı olan gəlirlərin və digər mülkiyyətin ehtimal olunan qanuni mənbəyini sübut etmək vəzifəsinin keçirilməsinin təmin edilməsi imkanına baxa bilər.

8. Heç bir halda bu maddənin müddəalarına vicdanla hərəkət edən üçüncü Tərəflərin hüquqlarına zərər vuran norma kimi baxılmır.

9. Bu maddədə olan heç nə nəzərdə tutulan tədbirlərin müvafiq Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq və onun müddəalan əsasında müəyyən olunması və həyata keçirilməsi prinsipinə toxunmur.

Maddə 6

EKSTRADİSİYA

1. Bu maddə 3-cü maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq Tərəflərin tanındıqları hüquqpozmalara tətbiq olunur.

2. Bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozmalardan hər biri ekstradisiyaya səbəb ola biləcək hüquqpozma kimi Tərəflər arasında mövcud olan ekstradisiya haqqında istənilən müqaviləyə daxil edilməli sayılır. Tərəflər belə hüquqpozmaları ekstradisiyaya səbəb ola biləcək hüquqpozma kimi ekstradisiya haqqında onlar arasında bağlanacaq istənilən müqaviləyə daxil etməyi öhdələrinə götürürlər.

3. Ekstradisiyanı müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirən Tərəf ekstradisiya haqqında müqaviləsi olmayan digər Tərəfdən ekstradisiya haqqında xahiş aldıqda bu Konvensiyaya bu maddənin tətbiq olunduğu istənilən hüquqpozma barəsində ekstradisiya üçün hüquqi əsas kimi baxa bilər. Bu Konvensiyanı ekstradisiya üçün hüquqi əsas kimi istifadə etmək məqsədilə müfəssəl qanunvericiliyin olmasını zəruri hesab edən Tərəflər tələb oluna biləcək belə qanunvericilik aktının qəbul edilməsi imkanına baxır.

4. Ekstradisiyanı müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirməyən Tərəflər bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozma-lan qarşılıqlı ekstradisiyaya səbəb ola bilən hüquqpozma kimi tanıyırlar.

5. Ekstradisiya sorğu alan Tərəfin qanunvericiliyinin, yaxud ekstradisiyanın rədd edilməsinə səbəb ola biləcək əsas-ları da daxil etməklə tətbiq oluna biləcək ekstradisiya haqqında müqavilələrin şərtlərinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

6. Bu maddəyə uyğun olaraq alınmış xahişlərə baxarkən sorğu alan Tərəf belə xahişlərin yerinə yetirilməsindən imtina edə bilər, əgər onun məhkəmə və digər səlahiyyətli orqanlarının bu xahişlərin yerinə yetirilməsinin irqinə, etiqadına, vətəndaşlığına və siyasi əqidəsinə görə istənilən şəxsin təqib olunmasını, yaxud cəzalandırılmasını asanlaşdıracağı və ya həmin səbəblərdən hansı birinə görə istənilən şəxsə zərər vuracağı qənaətinə gəlmək üçün ciddi əsasları olarsa.

7. Tərəflər bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozmalarla bağlı ekstradisiyanın gedişini tezləşdirmək və sübutların təqdim olunması ilə bağlı tələblərin sadələşdirilməsi üçün səylər göstərirlər.

8. Öz milli qanunvericiliyinin və ekstradisiya haqqında müqavilələrinin müddəalarını nəzərə almaqla sorğu alan Tərəf şəraitin bunu tələb etdiyinə və təxirəsağmaz xarakter

daşdığına əmin olaraq və sorğuverən Tərəfin xahişinə əsasən onun ərazisində olan ekstradisiyası tələb olunan şəxsi həbs edə, yaxud ekstradisiyanın gedişində onun iştirakının təmin edilməsi üçün digər müvafiq tədbirlər görə bilər.

9. Özünün milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq müəyyən olunmuş istənilən cinayət yurisdiksiyasının həyata keçirilməsinə zərər vurmada, ərazisində ehtimal edilən hüquqpozucu olan Tərəf,

a) 4-cü maddənin 2-ci bəndinin **a** yarım bəndində göstərilən əsaslarla 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozma görə şəxsi vermədiyi halda, cinayət təqibinin həyata keçirilməsi məqsədilə işi öz səlahiyyətli orqanlarına göndərir (əgər sorğugöndərən Tərəfiə başqa razıq əldə olunmayıbsa);

b) əgər belə hüquqpozma görə şəxsi vermirsə və 4-cü maddənin 2- ci bəndinin **b** yarım bəndinə əsasən həmin hüquqpozma barəsində öz cinayət yurisdiksiyasını müəyyən et-mişsə və əgər sorğugöndərən Tərəf özünün qanuni cinayət-mühakimə hüququnu saxlamaq məqsədilə başqa xahişlə müraciət etmərsə, cinayət təqibinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə işi özünün səlahiyyətli orqanlarına göndərir.

10. Əgər hökmün icrası məqsədilə verilmiş ekstradisiya haqqında sorğuya rədd cavabı verilibsə, sorğualan Tərəf - onun qanunvericiliyi buna imkan verdiyi halda, həmin qanunvericiliyin müddəalarına və sorğugöndərən Tərəfin ərizəsinə əsasən - sorğugöndərən Tərəfin qanunvericiliyinə uyğun olaraq çıxardılış hökmün, yaxud onun qalan hissəsinin icrası məsələsinə baxır.

11. Ekstradisiyanın həyata keçirilməsi, yaxud effektivliyinin yüksəldilməsi məqsədilə Tərəflər ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlər bağlamağa çağşırlar.

12. Tərəflər bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozmalara görə həbsxanada saxlamaqla azadlıqdan məhrum etməyə, yaxud azadlıqdan məhrum etmənin digər növlərinə məhkum olunmuş şəxslərin öz ölkələrinə ekstradisiyası barədə xüsusi və ümumi xarakterli ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlərin bağlanması imkanına baxa bilərlər ki, onlar cəzanın qalan hissəsini həmin ölkələrdə çəkə bilsinlər.

Maddə 7

QARŞILIQLI HÜQUQİ YARDIM

1. Tərəflər bu maddəyə müvafiq olaraq bir-birinə 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış cinayət hüquqpozmalarına dair istintaq, cinayət təqibi və məhkəmə araşdırması ilə bağlı ən geniş qarşılıqlı hüquqi yardım göstərirlər.

2. Bu maddəyə müvafiq olaraq göstərilən hüquqi yardım aşağıdakı məqsədlərlə tələb oluna bilər:

a) sübutların, yaxud ifadələrin toplanması;

b) məhkəmə araşdırmasının materialları ilə tanış etmək;

c) axtarışların və həbslərin keçirilməsi;

d) əşyaların və yerlərin müayinəsi;

e) məlumatların və sübutetmə əşyalarının təqdim olunması;

f) bank, maliyyə, firma və kommersiya sənədləri də daxil edilməklə, müvafiq sənədlərin və materialların əsllərinin və ya təsdiq olunmuş surətlərinin təqdim olunması;

g) sübut məqsədləri üçün gəlirlərin, mülkiyyətin, vasitələrin, yaxud digər əşyaların

müəyyən olunması, yaxud aşkar edilməsi.

3. Tərəflər bir-birinə sorğualan Tərəfin qanunvericiliyi ilə icazə verilən qarşılıqlı hüquqi yardım istənilən digər formasını təqdim edə bilərlər.

4. Xahişinə əsasən, öz milli qanunvericiliklərinin və möv-cud təcrübənin imkan verdiyi hədlərdə, Tərəflər, istintaqa kömək etmək, yaxud məhkəmə araşdırmasında iştirak etmək istəyən, o cümlədən, həbsdə olan şəxslərin iştirakını və ya əlçatan olmasını asanlaşdırır, yaxud təşviq edirlər.

5. Tərəf bank sirtinə istinad etməklə bu maddəyə uyğun olaraq hüquqi yardım göstərməkdən imtina etməməlidir.

6. Bu maddənin müddəalan cinayət işləri üzrə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərməsini tam və ya qismən tənzimləyən, yaxud tənzimləyəcək ikitərəfli və ya çoxtərəfli müqavilələrdən doğan cəhətlərə təsir etmir.

7. Əgər müvafiq Tərəflər qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında hər hansı bir müqavilənin öhdəlikləri ilə bağlı deyillərsə, bu maddə əsasında təqdim olunmuş xahişlər barəsində bu maddənin 8-19-cu bəndləri tətbiq olunur. Əgər bu Tərəflər belə müqavilə üzrə olan öhdəliklərlə bağlıdırlarsa və onun əvəzinə bu maddənin 8- 19-cu bəndlərinin tətbiq olunması barədə razılığa gəlməmişlərsə, həmin müqavilənin müvafiq müddəaları tətbiq olunur.

8. Tərəflər qarşılıqlı hüquqi yardım göstərmək barədə xahişi yerinə yetirməyə, yaxud icra edilməsi üçün onları müvafiq səlahiyyətli orqanlara göndərməyə borclu və səlahiyyətli olan orqanı, yaxud zəruri hallarda orqanları təyin edirlər. Bu məqsədlə təyin olunan orqan və ya orqanlar barədə Baş katibə məlumat verilir. Qarşılıqlı hüquqi yardım göstərmək barədə xahişlərin və onlara aid olan istənilən məlumatların göndərilməsi Tərəflərin təyin etdikləri orqanlar tərəfindən həyata keçirilir; bu müddəa Tərəfin belə xahiş və məlumatların ona diplomatik kanallarla, fəvqəladə hallarda isə, əgər bu mümkündürsə, Kriminal Polisin Beynəlxalq Təşkilatının kanalları ilə göndərilməsini tələb etmək hüququna zərər vurmur.

9. Xahişlər yazdı formada, sorğualan Tərəf üçün münasib dildə göndərilir. Hər bir Tərəf üçün münasib olan dil, yaxud dillər barədə Baş katibə məlumat verilir. Fəvqəladə şəraitdə və Tərəflər arasında razılaşdırılmış olan hallarda belə xahişlər şifahi formada göndərilə bilər. Lakin onlar təxirəsalmadan yazdı formada təsdiq olunur.

10. Qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında xahişdə göstərilir:

a) xahişlə müraciət etmiş orqan barəsində məlumat;

b) məsələnin mahiyyəti və xahişin aid edildiyi istintaqın, cinayət təqibinin, yaxud məhkəmə araşdırmasının xarakteri, həmçinin, belə araşdırmanı, cinayət təqibini, yaxud məhkəmə araşdırmasını həyata keçirən orqanın adı və funksiyaları;

c) məhkəmə sənədləri ilə tanış etmək barədə xahişlər istisna olunmaqla, müvafiq faktların xülasəsi;

d) tələb olunan köməyin təsviri və müraciət edən Tərəfin tətbiq etmək istədiyi istənilən konkret üsul barədə geniş məlumat;

e) imkan olduğu halda müvafiq şəxsin şəxsiyyəti, olduğu yer və vətəndaşlığı barədə məlumatlar;

f) sübutlar və məlumatlar toplamağın, yaxud tədbir görməyin məqsədi.

11. Ahnacaq məlumat xahişin milli qanunvericiliyə uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün zəruri olarsa, yaxud həmin məlumat xahişin yerinə yetirilməsini asanlaşdırarsa

sorğualan Tərəf əlavə məlumat tələb edə bilər.

12. Xahiş sorğualan Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq və həmin Tərəfin milli qanunvericiliyinə zidd olmayan həcmdə, mürnkün qədər, xahişdə olan üsullara uyğun şəkildə yerinə yetirilir.

13. Sorğuverən Tərəf qabaqcadan sorğualan Tərəfin razılığını almadan onun təqdim etdiyi məlumatları və sübutları xahişdə göstəriləndən başqa istintaq, cinayət təqibinin, ya-xud məhkəmə araşdırmasının aparılması üçün özgəsinə vermir və istifadə etmir.

14. Sorğuverən Tərəf, xahişin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olanlar istisna olunmaqla, xahişin mövcudluğu və mahiy-yəti barədə olan məlumatların məxfidliyinin qorunmasını sorğualan Tərəfdən tələb edə bilər.

15. Qarşılıqla hüquqi yardımdan imtina oluna bilər:

a) əgər xahiş bu maddənin müddəalarına uyğun deyilsə;

b) əgər sorğualan Tərəf, xahişin yerinə yetirilməsinin onun suverenliyinə, təhlükəsizliyinə, ictimai asayişinə, yaxud digər əhəmiyyətli maraqlarına zərər vura biləcəyini hesab edirsə;

c) əgər sorğualan Tərəfin milli qanunvericiliyi öz orqanlarına analoji hüquqpozma barədə olan xahişin yerinə yetirilməsini qadağan edirsə, əgər bu hüquqpozma onların öz yurisdiksiyasına uyğun olaraq apanılmış istintaq, cinayət təqibinin, yaxud məhkəmə araşdırmasının mövzusu olmuşdursa;

d) əgər bu, sorğualan Tərəfin qarşılıq hüquqi yardım göstərilməsi barədə olan hüquq sisteminin müddəalarına ziddirsə.

16. Qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsindən istənilən imtina əsaslandırılır.

17. Aparılan istintaq, cinayət təqibinin, yaxud məhkəmə araşdırmasının gedişinə maneə törətməsini əsas götürməklə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsi sorğualan Tərəfindən təxirə salına bilər. Belə halda sorğualan Tərəf sorğuverən Tərəfin zəruri hesab etdiyi müddətlərdə və şərtlərlə yardım göstərilməsinin mümkünlüyünü müəyyən etmək üçün sorğu-verən Tərəflə məsləhətləşir.

18. Araşdırmanın gedişində ifadə verməyə, yaxud sorğu-verən Tərəfin ərazisində apardan istintaq, cinayət təqibi, yaxud məhkəmə araşdırması zamanı kömək etməyə razılıq verən şahid, ekspert və ya digər şəxs sorğualan Tərəfin ərazi-sindən getdiyi vaxtdan əvvəlki dövrə aid edilən hərəkətlər, hüquqpozmalan, yaxud məhkumluqla bağlı həmin ərazidə cinayət təqibinə, saxlanmaya, cəzaya və ya onun şəxsi azadlığının digər formada məhdudlaşdırılmasına məruz qoyulmur. Şahid, ekspert, yaxud digər şəxs daha onun ərazidə olmasının məhkəmə orqanları tərəfindən tələb olunmadığı barədə rəsmi xəbərdar edildiyi gündən somakı on beş gün, yaxud Tərəflər arasında razılaşdırılmış istənilən müddət ərzində bu ərazini tərk etmək imkanına malik olub, ancaq buna baxmayaraq könüllü olaraq bu ərazidə qalmış və ya oranı tərk etdikdən sonra öz iradəsilə geri qayıtmışdırsa, şəxsi təhlükəsizliyə zəmanətin qüvəsinə xitam verilir.

19. Müvafiq Tərəflər ayrı razılığa gəlməmişlərsə, xahişin yerinə yetirilməsi üzrə adi xərcləri sorğualan Tərəf öz üzərinə götürür. Əgər xahişin həyata keçirilməsi üçün əhəmiyyətli və ya böyük həcmli xərclər tələb olunursa, yaxud olunacaqsa, Tərəflər xahişin yerinə yetirilməsinin müddət və şərtlərini, həmçinin, həmin xərclərin ödənilməsi üsullarının müəyyən etmək məqsədilə məsiəhətləşmələr keçirirlər.

20. Zərurət yarandıqca, Tərəflər bu maddənin tələblərinə cavab verəcək, onun

müddəalannı möhkəmləndirəcək və təcrübədə onun qüwəsini təmin edəcək ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlərin, yaxud razılaşmalann bağlanması imkanma baxırlar.

Maddə 8

CİNAYƏT ARAŞDIRMASININ MATERIALLARININ VERİLMƏSİ

Bunun ədalət məhkəməsinin lazımı qaydada icra edilməsi maraqlarına cavab vermədiyi hesab edildiyi hallarda, Tərəflər, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalara görə cinayət təqibi üçün materialların qarşılıqlı verilməsi imkanına baxırlar.

Maddə 9

ƏMƏKDAŞLIĞIN DİGƏR FORMALARI VƏ KADRLARIN HAZIRLANMASI

1. Tərəflər özlərinin milli hüquqi və inzibati sistemlərinə müvafiq şəkildə hərəkət edərək, 3 -cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalarn qarşısının alınması üçün hüquq-mühafizə tədbirlərinin effektivliyinin artırılması məqsədilə bir-biri ilə sıx əməkdaşlıq edirlər. O cümlədən, onlar, ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlərə və razılaşmalara əsasən:

a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalann bütün aspektlərinə aid olan, müvafiq Tərəflər bunu məqsədəuyğun hesab etsələr, cinayətkar fəaliyyətin digər növləri ilə əlaqəni də daxil etməklə, məlumatların etibarlı və çevik mübadiləsini asanlaşdırmaq məqsədilə özlərinin səlahiyyətli təsisatları və xidmətləri arasında rabitə kanalı yaradır və saxlayırlar;

b) aşağıdakıları müəyyən etmək məqsədilə, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış və beynəlxalq xarakter daşıyan hüquqpozmalarn istintaqında bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər:

I) 3-cü maddənin 1 -ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalarda iştirak etməkdə şübhəli bilinən şəxslərin şəxsiyyəti, olduğu yer və fəaliyyəti;

II) belə hüquqpozmalarn törədilməsi nəticəsində əldə edilmiş gəlirlərin və mülkiyyətin yerdəyişməsi;

III) narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin, bu Konvensiyanın **I Cədvəlinə** və **II Cədvəlinə** daxil edilmiş maddələrin və belə hüquqpozmalann törədilməsi zamanı istifadə olunan, yaxud istifadə olunması nəzərdə tutulan vasitələrin yerdəyişməsi;

c) müvafiq hallarda və əgər bu ölkənin qanunlarını pozursa, şəxslərin və əməliyyatların təhlükəsizliyinin təmin olunmasının zəruriliyini nəzərə alaraq bu bəndin müddəalarının həyata keçirilməsi üçün birgə qruplar yaradırlar. İstənilən Tərəfin belə qrupların tərkibinə daxil olan vəzifəli şəxsləri, ərazisində bu əməliyyatın keçirilməli olan Tərəfin müvafiq orqanlarının sanksiyası ilə hərəkət edirlər; bütün belə hallarda maraqlı Tərəflər ərazisində əməliyyat keçirilən Tərəfin suverenliyinə tam riayət olunmasını təmin edirlər;

d) müvafiq hallarda tədqiqat və istintaq məqsədilə zəruri miqdarda maddələrin nümunələrini təqdim edirlər;

e) özlərinin səlahiyyətli təsisatları və xidmətləri arasında koordinasiyanın effektivliyinə, rabitə əməkdaşlarının yerləşdirilməsini də daxil etməklə, əməkdaşların və digər ekspertlərin mübadiləsinə yardım edirlər.

2. Hər bir Tərəf zəruri hədlərdə, hüquq-mühafizə orqanlarının və digər orqanların, o cümlədən gömrük orqanlarının, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların qarşısının alınmasına görə cavabdeh olan heyətinin konkret hazırlıq proqramını həyata keçirir, işləyib hazırlayır, yaxud təkmilləşdirir. Belə proqramlar, o cümlədən, aşağıdakılara aiddir:

- a) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların aşkar edilməsində və qarşısının alınmasında istifadə edilən metodlara;
- b) 3-cü maddənin 1 -ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmaların törədilməsində şübhəli bilinən şəxslərin istifadə etdikləri marşrutlara və vasitələrə (o cümlədən, tranzit dövlətlərdə) və müvafiq əks tədbirlərə;
- c) narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin, **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin gətirilməsinə və aparılmasına nəzarətə;
- d) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalann törədilməsi nəticəsində əldə edilmiş gəlirlərin və mülkiyyətin narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin, **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin, həmçinin, belə hüquqpozmalann törədilməsində istifadə olunmuş və ya istifadə olunması nəzərdə tutulmuş vasitələrin aşkar edilməsinə və onların dövryyəsinə nəzarətə;
- e) belə gəlirlərin, mülkiyyətin və vasitələrin ötürülməsi, gizlədilməsi və örtbasdır edilməsi metodlarına;
- f) sübutlann toplanmasına;
- g) azad ticarət zonalarında və azad limanlarda nəzarət metodlarına;
- h) müasir hüquq-mühafizə metodlarına.

3. Tərəflər bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən sahələrdə xüsusi biliklərin mübadiləsinin təmin edilməsinə xidmət edən tədqiqat və kadr hazırlığı proqramlarının planlaşdırılması və həyata keçirilməsində bir- birinə yardım edir və bu məqsədlə, müvafiq hallarda, tranzit ölkələrin xüsusi problem və tələbatlarını da daxil etməklə, əməkdaşlığa yardım etmək və qarşılıqlı maraq doğuran problemləri müzakirə etmək məqsədilə regional və beynəlxalq konfrans və seminarlardan həmçinin, istifadə edirlər.

Maddə 10

BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIQ VƏ TRANZİT ÖLKƏLƏR ÜÇÜN YARDIM

1. Tərəflər, tranzit ölkələrinə yardım və tərəfdaşlıq etmək, xüsusilə də, imkan daxilində, belə yardına və tərəfdaşlığa ehtiyacı olan inkişaf etməkdə olan ölkələrə, qanunsuz dövriyyənin qarşısının alınmasına texniki əməkdaşlıq proqramlarının həyata keçirilməsi yolu ilə, eləcə də bununla bağlı digər tədbirlərin həyata keçirilməsi yolu ilə kömək etmək məqsədilə bilavasitə, yaxud səlahiyyətli beynəlxalq və ya regional təşkilatlar vasitəsilə əməkdaşlıq edirlər.

2. Tərəflər belə tranzit ölkələrinə bilavasitə, yaxud səlahiyyətli beynəlxalq və ya regional təşkilatlar vasitəsilə, qanunsuz dövriyyənin qarşısının alınmasının və aradan qaldırılmasının effektivliyi üçün zəruri olan infrastrukturun genişləndirilməsi və möhkəmləndirilməsi üçün

maliyyə yardımı göstərmək barədə öz üzərlərinə öhdəliklər götürə bilərlər.

3. Bu maddənin yerinə yetirilməsi naminə beynəlxalq əməkdaşlığın effektivliyinin artırılması məqsədilə Tərəflər ikitərəfli, yaxud çoxtərəfli sazişlər və ya razdaşmalar bağlaya və bununla bağlı maliyyə razılaşmalarını nəzərə ala bilərlər.

Maddə 11

NƏZARƏTLİ GÖNDƏRİŞLƏR

1. Onların milli hüquq sistemlərinin əsas prinsipləri buna imkan verirsə, Tərəflər, öz imkanları daxilində, 3-cü maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq tamnmış hüquqpozmalardan törədilməsində iştirak edən şəxslərin aşkar edilməsi və onların cinayət təqibi məqsədilə qarşılıqlı surətdə qəbul oluna bilən sazişlər, yaxud qarşılıqlı razdaşmalar əsasında nəzarətli göndərişlərin beynəlxalq səviyyədə lazımi qaydada istifadə edilməsini nəzərdə tutan zəruri tədbirlər görürlər.

2. Nəzarətli göndərişlərin istifadə edilməsi barədə qərar hər bir ayrıca halda qəbul edilir və zəruri olduqda maliyyə razdaşmaların və yurisdiksiyanın həyata keçirilməsinə dair müvafiq tərəflərin əldə etdikləri qarşılıqlı anlaşmanı nəzərə ala bilər.

3. Əldə olunmuş razılaşmalar əsasında nəzarətli göndərişləri həyata keçirilən qanunsuz partiyalar, müvafiq Tərəflərin razılığı ilə hıtulub (narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin saxlanması, yaxud götürülməsi, tamamilə və ya qismən dəyişdirilməsi ilə) sonrakı daşınma üçün saxlandığı bilər.

Maddə 12

NARKOTİK VASİTƏLƏRİN, YAXUD PSIXOTROP MADDƏLƏRİN QANUNSUZ HAZIRLANMASINDA TEZ-TEZ İSTİFADƏ OLUNAN MADDƏLƏR

1. Tərəflər, narkotik vasitələrin və ya psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında istifadə olunan, **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin itkisinin qarşısının alınması üçün zəruri hesab etdikləri tədbirləri görür və bu məqsədlə bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər.

2. Əgər Tərəf, yaxud Komitə, onların rəyinə görə, hər hansı bir maddənin **I Cədvələ**, yaxud **II Cədvələ** daxil edilməsini tələb edə bilən məlumata malikdirsə, bu barədə Baş katibə xəbər verir və bu bildirişi təsdiq edən məlumatı ona təqdim edir. Əgər Tərəf, yaxud Komitə hər hansı bir maddənin **I Cədvəldən**, yaxud **II Cədvəldən** çıxarılmasına və ya bir siyahıdan başqa siyahıya keçirilməsinə bəraət verən məlumata malikdirsə, həmçinin, bu maddənin 2-7-ci bəndlərin-də göstərilən qaydalar tətbiq olunur.

3. Baş Katib belə bildirişi və işə aid hesab etdiyi istənilən məlumatı Tərəflərə, Komissiyaya, hər hansı bir Tərəf bununla bağlı bildiriş göndərdikdə isə Komitəyə göndərir. Tərəflər, qiymətləndirmənin keçirilməsində Komitəyə, qərar hazırlanmasında Komissiyaya kömək edə biləcək, bildirişə aid olan öz iradlarını, bütün əlavə məlumatla birlikdə Baş Katibə bildirirlər.

4. Əgər Komitə bu maddənin qanuni istifadəsinin miqyasını, əhəmiyyətini və müxteliffiyini, həmçinin, alternativ maddələrin həm qanuni məqsədlərlə, həm də narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında tətbiqinin asanhğını və mümkünlüyünü nəzərə almaqla hesab edirsə ki:

a) maddə narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında tez-tez istifadə olunur;

b) narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasının həcmi və miqyası əhalinin sağlamlığı üçün beynəlxalq səviyyədə tədbirlər görülməsinə əsas verən ciddi problemlər, yaxud sosial problemlər yaradır,

Komitə bu maddənin **I Cədvələ** və ya **II Cədvələ** daxil edilməsinin qanuni istifadə və qanunsuz hazırlanma üçün verə biləcəyi nəticələri də daxil etməklə qiymətləndirmənin nəticələrini, əgər bu zəruridirsə, qiymətləndirmənin nəticələrini də nəzərə almaqla nəzarət barədə olan təkliflərini Komissiyaya bildirir.

5. Komissiya, Tərəflərin təqdim etdikləri iradları və Komitənin elmi məsələlər barədə həlledici rol oynayan irad və təkliflərini, həmçinin, bu məsələyə aid olan istənilən digər faktorları da müvafiq qaydada nəzərə almaqla, üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə maddənin **I Cədvələ**, yaxud **II Cədvələ** daxil edilməsi barədə qərar qəbul edə bilər.

6. Baş Katib Komissiyamın bu maddəyə uyğun olaraq qəbul edilmiş istənilən qərarı barədə bu Konvensiyanın Tərəflərinə və Tərəf olmaq hüququna malik dövlətlərə, təşkilatlara və Komitəyə məlumat verir. Belə qərar hər bir Tərəf üçün bu məlumatın göndərildiyi gündən yüz səksən gün sonra tam qüvvəyə minir.

7. a) Komissiyanın bu maddə əsasında qəbul edilmiş qə-ranna istənilən Tərəfin qərar barədə məlumatı göndərildiyi gündən sonakı yüz səksən gün ərzində verdiyi xahişə əsasən Şura tərəfindən yenidən baxılmalıdır. Yenidən baxılma barədə xahiş, həmin xahişin verilməsinə əsas verən işə aid olan bütün məlumatlarla birlikdə Baş katibə göndərilir.

b) Baş katib yenidən baxılma haqqında xahişin surətini və işə aid olan məlumatı doxsan gün ərzində öz iradlarını təqdim etməyi onlara təklif etməklə Komissiyaya, Komitəyə və bütün Tərəflərə göndərir. Alınmış bütün iradlar baxılmaq üçün Şuraya təqdim olunur.

c) Şura Komissiyanın qərarını təsdiq, yaxud ləğv edə bilər. Şuranın qərarı barədə bildiriş bu Konvensiyanın Tərəfləri olan və olmaq hüququna malik bütün dövlətlərə və digər təşkilatlara, Komissiyaya və Komitəyə göndərilir.

8. a) bu maddənin 1-ci bəndinin ümumi xarakterli müddəalarına, 1961-ci il Konvensiyanın, düzəlişlərlə olan həmin

Konvensiyanın və 1971-ci il Konvensiyanın müddəalarına zərər vurmada, Tərəflər, onların ərazisində bu Konvensiyanın **I Cədvəlinə** və **II Cədvəlinə** daxil edilmiş maddələrin hazırlanmasının və yayılmasının həyata keçirilməsi üzərində nəzarət üçün zəruri hesab etdikləri tədbirləri görürlər.

b) Tərəflər bu məqsədlə:

I) belə maddələri hazırlayan və yayan, yaxud belə hazırlama və yaymada iştirak edən bütün şəxslər və müəssisələr üzərində nəzarəti həyata keçirir;

II) belə hazırlama və yaymanın mümkün ola biləcəyi müəssisə və otaqlara lisenziyalar vasitəsilə nəzarət edir;

III) yuxarıda göstərilən əməliyyatların həyata keçirilməsinə icazə aınmasını

lisenziatlardan tələb edər;

IV) bazarın müvafiq vəziyyətini nəzərə almaqla, bu maddələri hazırlayan və yayanların sərəncamında onların normal fəaliyyəti üçün zəruri olan miqdardan artıq miqdarda cəmləşməsinə imkan verməyə bilərlər.

9. I Cədvələ və II Cədvələ daxil edilmiş maddələr barəsində hər bir Tərəf aşağıdakı tədbirləri görür:

a) şübhəli əqdlərin aşkar edilməsinə yardım məqsədilə **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin beynəlxalq ticarət monitorinqi sistemini yaradır və saxlayır. Belə monitorinq sistemlərinin istifadəsi şübhəli sifarişlər və əqdlər barəsində səlahiyyətli orqanları məlumatlandıran istehsalçılar, idxalçılar, ixrac edənlər topdan və pərakəndə satış ticarətçiləri ilə sıx əməkdaşlıq vasitəsilə həyata keçirilir;

b) hər hansı narkotik vasitənin, yaxud psixotrop maddənin hazırlanması üçün istifadə olunacağı barədə inandırıcı sübut olduqda **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş istənilən maddənin götürülməsini təmin edir;

c) **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş hər hansı maddənin idxalının, ixracının, yaxud tranzitinin narkotik vasitələrin, yaxud psixotrop maddələrin hazırlanması üçün həyata keçirildiyini hesab etməyə əsas olduqda, belə qənaətə gəlməyə əsas verən ödəniş vasitələri və ya istənilən digər əsas elementlər barədə məlumat verməklə, mümkün qədər ən qısa müddətlər ərzində maraqlı Tərəflərin səlahiyyətli orqan və xidmətlərini xəbərdar edir;

d) idxal və ixrac edilən maddələrinin lazımi nişanlama və sənədlərinin olmasını tələb edir. Hesab- fakturalar, yük bəyannamələri, gömrük, nəqliyyat və digər yük sənədləri kimi kommersiya sənədlərində idxal və ixrac olunan maddələrin **I Cədvələ** və **II Cədvələ** göstərilən adları, idxal və ixrac maddələrinin miqdarı, idxal edən, ixrac edən və mümkün olduqda yük alanın adı və ünvanı göstərilməlidir;

e) bu bəndin **d** yarım bəndində qeyd olunan sənədlərin iki ildən az olmayaraq saxlanmasını və təftiş üçün səlahiyyətli milli orqanlara təqdim olunmasını təmin edir.

d) a) 9-cu bəndin müddəalarına əlavə olaraq və maraqlı Tərəfin Baş katibə göndərilmiş xahişinə əsasən,

ərazisindən **I Cədvələ** daxil edilmiş hər hansı bir maddə ixrac ediləcək hər bir Tərəf belə ixracın həyata keçirilməsindən əvvəl onun səlahiyyətli orqanlarının idxal edən ölkənin səlahiyyətli orqanlarına aşağıdakı məlumatları təqdim etməsini təmin edir:

I) ixrac edən və idxal edən və olarsa yük alanın adı və ünvanı;

II) **I Cədvələ** daxil edilmiş maddənin nişanı;

III) ixrac olunacaq maddənin miqdarı;

IV) ehtimal olunan daxil olma məntəqəsi və ehtimal olunan göndərmə tarixi;

V) barəsində Tərəflərin qarşılıqlı razılaşma əldə etdikləri istənilən digər məlumat.

b) Məqsəduyğun və zəruri hesab etdiyi halda Tərəf bu bənddə nəzərdə tutululardan daha ciddi, yaxud sərt nəzarət tədbirləri tətbiq edə bilər.

e) Bu maddənin 9 və 10-cu bəndlərinə uyğun olaraq bir Tərəf digər Tərəfə məlumat təqdim etdiyi halda, belə məlumatı təqdim edən Tərəf tələb edə bilər ki, onu alan Tərəf istənilən ticarət, işgüzar, kommersiya, yaxud peşə sirlərinin və ya ticarət əməliyyatının məxfiliyini qorusun.

f) Hər bir Tərəf hər il Komitəyə onun nəzərdə tutduğu formada, onun müəyyən etdiyi qaydada və onun təqdim etdiyi blanklarda aşağıdakı məlumatı təqdim edir:

- a) **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil olan götürülmüş maddələrin həcmi və bu məlum olduqda, mənbəyi barədə;
- b) **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil olmayan, əldə olan məlumatlara görə narkotik vasitələrin, yaxud psixotrop maddələrin qanunsuz hazırlanmasında istifadə olunmuş və Tərəfin rəyinə görə, kifayət qədər ciddi problem təşkil etdiyinə görə Komitənin diqqətinə layiq olan istənilən maddə barəsində;
- c) itkilərin növləri və qanunsuz hazırlama üsulları barədə.
- g) Komitə hər il bu maddənin yerinə yetirilməsi barədə Komissiyaya məlumat verir və Komissiya vaxtaşırı olaraq **I Cədvəlin** və **II Cədvəlin** adekvatlığını və uyğunluğunu nəzərdən keçirir.
- h) Bu maddənin müddəaları nə əczaçdıq preparatları, nə də tərkibində **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələr olan (lakin öz tərkibinə görə asanlıqla istifadə etmək, yaxud əldə olan vasitələrlə tərkibdən çıxarmaq mümkün olmayan) digər preparatları barəsində tətbiq olunmur.

Maddə 13

MATERİALLAR VƏ AVADANLIQLAR

Narkotik vasitələrin, yaxud psixotrop maddələrin qanunsuz istehsalı və hazırlanması üçün material və avadanlıqlarla ticarətin və onların yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə Tərəflər zəruri hesab etdikləri tədbirləri görür və bu məqsədlə bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər.

Maddə 14

NARKOTİK TƏRKİBLİ BİTKİLƏRİN QANUNSUZ BECƏRİLMƏSİNİN KÖKÜNÜN KƏSİLMƏSİ VƏ NARKOTİK VASİTƏLƏRƏ VƏ PSİXOTROP MADDƏLƏRƏ OLAN QANUNSUZ TƏLƏBATIN ARADAN QALDIRILMASI ÜZRƏ TƏDBİRLƏR

1. Tərəflərin, bu Konvensiyaya uyğun olaraq gördükləri istənilən tədbirlər 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın və 1971-ci il Konvensiyasının tərkibində narkotik və psixotrop maddələr olan bitkilərin qanunsuz becərilməsinin kökünün kəsilməsi və narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə olan qanunsuz tələbatın aradan qaldırılmasına dair müddəalarından az ciddi olmalı deyil.
2. Hər bir Tərəf qanunsuz becərmənin qarşısını ahd etməsi və onun ərazisində qanunsuz becərilən tiryək xaşxaşı, kokain kolu və kannabis bitkisi kimi tərkibində narkotik, yaxud psixotrop maddələr olan bitkilərin məhv edilməsi üçün lazımi tədbirlər görür. Bu tədbirlərin görülməsi zamanı əsas insan hüquqlarına riayət olunur və belə istifadəni təsdiq edən tarixi faktlar olduqda, belə bitkilərin qanuni istifadəsinin ənənəvi formaları, həmçinin, ətraf mühitin mühafizəsi maraqları müvafiq qaydada nəzərə alınır.
3. a) Tərəflər qanunsuz becərmənin kökünün kəsilməsi üzrə səylərin effektivliyini artırmaq məqsədilə əməkdaşlıq edə bilirlər. Belə əməkdaşlıq, məqsədəuyğun olduqda, o cümlədən, qanunsuz becərməyə effektiv iqtisadi alternativliyi təmin edən, kənd rayonlarının kompleks

inkişafına yardımı əhatə edə bilər. Kənd rayonlarının belə inkişaf proqramlarının həyata keçirilməsindən əvvəl, bazarlarla əlaqənin mümkünlüyü, resursların olması və mövcud sosial-iqtisadi şərait kimi faktorlar nəzərə alınmalıdır. Tərəflər istənilən digər lazımi əməkdaşlıq tədbirləri barədə razılığa gələ bilərlər.

b) Tərəflər, həmçinin, elmi və texniki məlumatların mübadiləsinə və qanunsuz becərmənin kökünün kəsilməsi sahəsində tədqiqatların aparılmasına yardım edirlər.

c) Tərəflər ümumi sərhədlərə malik olduqda sərhədyanı rayonlarında qanunsuz becərmənin kökünün kəsilməsi üzrə proqramları həyata keçirərkən əməkdaşlıq etməyə çalışırlar.

4. Tərəflər, insan əzablarını azaltmaq və qanunsuz dövriyyənin maliyyə stimullarını ləğv etmək məqsədilə, narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə olan qanunsuz tələbatı ləğv etməyə, yaxud azaltmağa yönələn lazımi tədbirlər görürlər. Bu tədbirlər, o cümlədən, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı kimi ixtisaslaşdırılmış qurumlarının və digər səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatların, həmçinin, narkotik vasitələrdən sui-istifadə və onların qanunsuz dövriyyəsilə mübarizə üzrə Beynəlxalq konfrans tərəfindən 1987-ci ildə qəbul olunmuş Taməhatəli intizam planına (narkomanlığın profdaktikası, narkomanların müalicəsi və əmək qabiliyyətinin bərpası sahəsində hökumət və qeyri-hökumət təşkilatlarının, ayrı-ayrı fərdlərin və təşkilatların fəaliyyətinə aid olan hissədə) əsaslanı bilər. Tərəflər, narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə olan tələbatın ləğv edilməsinə, yaxud azaldılmasına yönəldilmiş ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlər bağlaya, yaxud razılıqlar əldə edə bilərlər.

5. Tərəflər üzərinə həbs qoyulmuş, yaxud müsadirə edilmiş və sübut kimi istifadə olunmasının mümkünlüyünün təmin edilməsi üçün zəruri miqdarda şəhadətləndirilmiş narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin tezliklə məhv edilməsi, yaxud qanuni istifadə olunması üçün, həmçinin, zəruri olan tədbirləri görə bilərlər.

Maddə 15

KOMMERSİYA DAŞIMALARI

1. Tərəflər kommersiya daşıyıcıları tərəfindən istismar olunan nəqliyyat vasitələrinin 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalara töredilməsində istifadə olunmamasının təmin edilməsi üçün lazımi tədbirlər görürlər; belə tədbirlər kommersiya daşıyıcıları ilə xüsusi razılıqları əhatə edə bilər.

2. Hər bir Tərəf kommersiya daşıyıcılarının nəqliyyat vasitələrinin 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalara töredilməsində istifadə olunmasının qarşısının alınması məqsədilə düşünülmüş tədbirlər görülməsini bir vəzifə kimi kommersiya daşıyıcılarına tapşırır. Belə təhlükəsizlik tədbirləri aşağıdakıları əhatə edə bilər:

a) əgər kommersiya daşıyıcısının mərkəzi kontorları Tərəfin ərazisində yerləşirsə:

I) personalın şübhəli yüklərin və şəxslərin aşkar edilməsinə öyrədilməsi;

II) öz vəzifə borclarına vicdanlı münasibətə görə personalın mükafatlandırılması;

b) əgər kommersiya daşıyıcısı Tərəfin ərazi hüdudlarında hərəkət edirsə:

I) bu mümkün olduqda, yük bəyannamələrinin vaxtından əvvəl təqdim olunması;

- II) konteynerlərdə etibarlı, fərdi qaydada yoxlandan plomblardan istifadə olunması;
- III) 3-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən tanınmış hüquqpozmalara aid edilə bilən bütün şübhəli hallar barədə müvafiq orqanlara operativ xəbər verilməsi.
3. Hər bir Tərəf nəqliyyat vasitələrinə və yüklərə icazəsiz yanaşmalara yol verilməməsi və müvafiq təhlükəsizlik tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə giriş və çıxış məntəqələrində və gömrük nəzarətinin digər sahələrində kommersiya daşıyıcıları və müvafiq orqanlar arasında əməkdaşlığın təmin olunmasına çalışır.

Maddə 16

KOMMERSİYA SƏNƏDLƏRİ VƏ İXRAC OLUNAN YÜKLƏRİN NİŞANLANMASI

1. Hər bir Tərəf qanuni ixrac olunan narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin lazımı sənədlərlə müşayiət olunmasını tələb edir. 1961-ci il Konvensiyasının 31-ci maddəsinə, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın 31-ci maddəsinə və 1971-ci il Konvensiyasının 12-ci maddəsinə müvafiq qaydada sənədlərə qarşı irəli sürülmüş tələblərə əlavə olaraq, hesabfaktura, yük bəyannamələri, gömrük, nəqliyyat və digər yük sənədləri kimi kommersiya sənədlərində 1961-ci il Konvensiyasının, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyanın və 1971 -ci il Konvensiyasının müvafiq siyahılarında göstərilən ixrac olunan narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin adları, ixrac olunan maddənin miqdarı, ixrac edən, idxal edən və beləsi olduğu halda yük alanın adı və ünvanı göstərməlidir.
2. Hər bir Tərəf narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin ixrac olunan partiyalarının səhv nişanlanmasına yol verilməməsini tələb edir.

Maddə 17

DƏNİZDƏ QANUNSUZ DÖVRIYYƏ

1. Tərəflər beynəlxalq dəniz hüququna uyğun olaraq dənizdə qanunsuz dövriyyənin qarşısını almaq məqsədilə maksimum dərəcədə əməkdaşlıq edirlər.
2. Onun bayrağı altında üzən, yaxud bayrağı və ya onun qeydiyyatını göstərən fərqlənmə nişanlanmayan gəminin qanunsuz dövriyyədə iştirak etməsindən şübhələnməyə məntiqi əsaslan olan Tərəf, gəminin bu məqsədlə istifadə olunmasının qarşısını almaq üçün digər Tərəflərdən yardım istəyə bilər. Bu cür xahişlə müraciət olunan Tərəflər belə yardımı öz sərəncamlarında olan vasitələr çərçivəsində təqdim edirlər.
3. Beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq azad gəmiçiliyi həyata keçirən və başqa Tərəfin bayrağını və ya qeydiyyatı göstərən fərqlənmə nişanlarını daşıyan hər hansı bir gəminin qanunsuz dövriyyədə iştirak etməsindən şübhələnməyə məntiqi əsaslan olan Tərəf, bu barədə bayraq sahibi olan dövləti xəbərdar edə bilər, qeydiyyatı təsdiq etməsi barədə sorğu verə bilər, təsdiq ahdığı halda isə bayraq sahibi olan dövlətdən həmin gəmi barədə lazımı tədbirlər görməyə icazə verməsini xahiş edə bilər.
4. 3-cü bəndə uyğun olaraq, yaxud onlar arasında qüvvədə olan müqaviləyə müvafiq şəkildə və ya həmin Tərəflər arasında başqa şəkildə əldə olunmuş istənilən sazişə və ya razılaşmaya əsasən bayraq sahibi olan dövlət sorğu göndərən dövlətə, o cümlədən,

aşağıdakılara icazə verə bilər:

- a) həmin gəmiyə daxil olmağa;
- b) gəmiyə baxış keçirməyə;
- c) qanunsuz dövriyyədə iştirakı təsdiq edən sübutlar müəyyən edildikdə həmin gəmi, oradakı şəxslər və göyərtə- dəki yüklər barədə lazımı tədbirlər görməyə.

5. Müvafiq Tərəflər bu maddə əsasında tədbirlər gördükləri halda, dənizdə həyatı, gəmini və yükləri təhlükə altına qoymamaq, eyni zamanda bayraq sahibi olan dövlətin, yaxud istənilən digər maraqlı dövlətin kommersiya maraqlarına, təhlükəsizliyinə və digər qanuni mənafeələrinə zərər vurmamaq zərurətini nəzərə alırlar.

6. Bayraq sahibi olan dövlət verdiyi icazəyə, bu maddənin 1 -ci bəndindən irəli gələn öz öhdəliklərinə uyğun olaraq, onunla sorğu göndərən Tərəf arasında qarşılıqlı şəkildə razılaşdırılmalı olan şərtlər (cavabdehliklə bağlı şərtlər də daxil olmaqla) daxil edə bilər.

7. 3-cü və 4-cü bəndlərin məqsədləri üçün, Tərəf onun bayrağını daşıyan gəminin buna hüququ olub- olmamasının müəyyən edilməsi üçün digər Tərəfdən alınmış sorğuya, həmçinin, müvafiq icazə barədə 3-cü bəndə əsasən göndərilən sorğulara təxirə salmadan cavab verir. Bu Konvensiyanın iştirakçısı olan hər bir Tərəf belə sorğulan almalı və onlara cavab verməli olan orqanı, yaxud zərurət olduqda orqanları təyin edir. Belə təyinat barədə bildiriş, təyinat anından bir aylıq müddət ərzində Baş katib vasitəsilə bütün digər Tərəflərə göndərilir.

8. Bu maddəyə uyğun olaraq istəndən hərəkətləri etmiş Tərəf, bu hərəkətin nəticələri barədə bayraq sahibi olan müvafiq dövləti təcili olaraq məlumatlandır.

9. Bu maddənin müddəalarının yerinə yetirilməsi və ya onların effektivliyinin yüksəldilməsi məqsədilə Tərəflər ikitərəfli və regional sazişlər, yaxud razdaşmalar bağlamaq məsələsinə baxırlar.

10. Bu maddənin 4-cü bəndinə əsasən, görülən tədbirlər ancaq hərbi gəmilər və ya hərbi uçuş aparatları, yaxud onların hökumət qulluğunda olduqlarını tanımağa imkan verən za-hiri nişanlara malik və bu məqsəd üçün səlahiyyətli olan digər gəmi və uçuş aparatları tərəfindən həyata keçirilə bilər.

11. Bu maddəyə uyğun olaraq tətbiq olunan istənilən hərəkətlər beynəlxalq dəniz hüququna müvafiq olaraq sahilboyu dövlətlərin hüquq və vəzifələrinin, həmçinin, yurisdiksiyasının həyata keçirilməsinə maneə yaratmamaq, yaxud zərər vurmamaq zərurətini lazımı şəkildə nəzərə alır.

Madde 18

AZAD TİCARƏT ZONALARI VƏ AZAD LİMANLAR

1. Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısını almaq məqsədilə Tərəflər, azad ticarət zonalarında və azad limanlarda onların ərazilərinin digər hissələrində tətbiq olunanlardan az ciddi olmayan tədbirlər görürlər.

2. Tərəflər çahşırlar ki:

- a) azad ticarət zonalarda və azad limanlarda malların və insanların hərəkətinə nəzarəti həyata keçirsinlər (bu məqsəd-lə səlahiyyətli milli orqanlara gəzinti və baliqçılıq gəmiləri də

daxd edməklə, gələn və gedən gəmdərin yüklərinə, eləcə də təyyarələrə və quru nəqliyyat vasitələrinə, zərurət olduqda isə ekipaj üzvlərinə və səmnişinlərə, həmçinin, onların yüklərinə baxış keçirmək səlahiyyəti verirlər);

b) tərkibində narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin olmasında şübhəli bilinən yüklərin (azad ticarət zonalarda və azad limanlara gətirilən və oradan apardan) aşkar edilməsi sistemini yaratsınlar və istifadə etsinlər;

c) liman qurğuları rayonlarında, aeroportlarda və həmin rayonlardakı sərhəd nəzarət məntəqələrində nəzarət sistemləri yaratsınlar və istifadə etsinlər.

Maddə 19

POÇT GÖNDƏRİŞLƏRİNİN İSTİFADƏ OLUNMASI

1. Ümumdünya Poçt İttifaqının konvensiyaları üzrə öz öhdəliklərinə və öz milli hüquq sistemlərinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq Tərəflər poçt göndərişlərinin qanunsuz dövriyyə üçün istifadə olunmasının qarşısını alması üzrə tədbirlər görür və bu məqsədlə bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər.

2. Bu maddənin 1-ci bəndində qeyd olunan tədbirlər, o cümlədən, aşağıdakıları əhatə edir:

a) poçt göndərişlərinin qanunsuz dövriyyə üçün istifadə olunmasının qarşısını almaması və aradan qaldırılması üzrə əlaqələndirilmiş hərəkətlər;

b) hüquq-mühafizə orqanlarının səlahiyyətli işçiləri tərəfindən narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və **I Cədvələ** və **II Cədvələ** daxil edilmiş maddələrin qanunsuz göndərişlərinin poçtda aşkar edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş axtarış və nəzarət metod və vasitələrinin tətbiqi və istifadə edilməsi;

c) cinayət təqibi üçün zəruri olan sübutları əldə edilməsi məqsədilə müvafiq vasitələrin istifadəsinə imkan verən qanunvericilik tədbirləri.

Maddə 20

TƏRƏFLƏRİN TƏQDİM ETDİKLƏRİ MƏLUMATLAR

1. Tərəflər onların ərazisində bu Konvensiyanın qüvvəsi barədə olan məlumatı və o cümlədən, aşağıdakıları Baş katib vasitəsilə Komissiyaya təqdim edirlər:

a) bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi məqsədilə qəbul olunmuş qanun və qaydaların məmlərini;

b) qanunsuz dövriyyə ilə məşğul olan şəxslərin istifadə etdikləri müəyyən olunmuş yeni meyllərə, belə dövriyyəyə cəlb olunmuş miqdara, vasitələrin alınma mənbələrinə, yaxud metodlara görə əhəmiyyətli hesab etdikləri, onların yurisdiksiyası altına düşən qanunsuz dövriyyə ilə bağlı işlər barədə ətraflı məlumatı.

2. Tərəflər həmin məlumatı Komissiyanın xahiş edə biləcəyi şəkildə və müddətlərdə təqdim edirlər.

Maddə 21

KOMİSSİYANIN FUNKSİYALARI

Komissiya bu Konvensiyanın məqsədlərinə aid olan bütün məsələlərə baxmağa səlahiyyəti var və o cümlədən:

Komissiya Tərəflərin 20-ci maddəyə uyğun olaraq təqdim etdikləri məlumat əsasında bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsinə nəzarət edir;

- a) Komissiya Tərəflərdən alınmış məlumatlara baxılmasının nəticələrinə əsaslanan təkliflər və ümumi tövsiyələr verə bilər;
- b) Komissiya Komitənin diqqətini Komitənin funksiyalarına aid ola bilən istənilən məsələyə cəlb edə bilər;
- c) Komissiya 22-ci maddənin 1 **b** bəndinə əsasən Komitə tərəfindən baxılması üçün ona göndərilmiş istənilən məsələ barəsində məqsədəuyğun hesab etdiyi hərəkəti edə bilər;
- d) Komissiya 12-ci maddədə göstərilən üsullara uyğun olaraq **I Cədvəl** və **II Cədvəl** düzəlişlər edə bilər;
- e) Komissiya Tərəf olmayan dövlətlərin diqqətini özünün bu Konvensiyaya əsasən qəbul etdiyi qərar və tövsiyələrə cəlb edə bilər ki, həmin dövlətlər qeyd olunan Konvensiyaya əsasən tədbirlər görülməsi məsələsinə baxsınlar.

Maddə 22

KOMİTƏNİN FUNKSİYALARI

1. 21-ci maddəyə əsasən, Komissiyanın funksiyalarına zərər vurmadan, 1961-ci il Konvensiyasına, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyaya və 1971-ci il Konvensiyasına əsasən Komitə və Komissiyanın funksiyalarına zərər vurmadan:

a) əgər ona, Baş katibə, yaxud Komissiyaya təqdim olunmuş məlumat və ya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının orqanları tərəfindən verilmiş məlumatın baxılması nəticəsində onun səlahiyyətinə aid olan məsələlər üzrə bu Konvensiyanın məqsədlərinin həyata keçirilmədiyini hesab etməyə əsas olduqda Komitə istənilən müvafiq məlumatın ona təqdim edilməsini Tərəfə, yaxud Tərəflərə təklif edə bilər;

b) 12-ci, 13-cü və 16-cı maddələr barəsində:

I) bu maddənin **a** yarımbəndinə əsasən tədbir gördükdən sonra Komitə, bunu zəruri hesab edərsə, müvafiq Tərəfi bu şəraitdə 12-ci, 13-cü və 16-cı maddələrin müdələrinin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan korrektiv tədbirləri görməyə dəvət edə bilər;

II) aşağıdakı **III** yarımbəndə əsasən tədbirlər görməzdən əvvəl Komitə bundan əvvəlki yarımbəndlərə əsasən, müvafiq Tərəfi olan əlaqələrinə məxfi əlaqələr kimi baxır;

III) əgər müvafiq Tərəfin bu yarım bənd əsasında ona təklif olunmuş korrekativ tədbirləri yerinə yetirmədiyi Komitəyə məlum olarsa, o, Tərəflərin, Şuranın və Komissiyanın diqqətini bu məsələyə cəlb edə bilər. Komitə tərəfindən bu yarım bəndə əsasən dərc olunmuş istənilən məruzədə, həmçinin, müvafiq Tərəfin rəyi göstərilir (əgər o bunu xahiş edərsə).

2. İstənilən Tərəfə, onu bilavasitə məqarlandırılan məsələyə bu maddəyə əsasən baxarkən Komitənin iclasında iştirak etmək təklif olunur.

3. Əgər hər hansı halda, Komitənin bu maddəyə əsasən, qəbul olunan qərar yekdil olmazsa, azlığın rəyi göstərilir.

4. Bu maddəyə əsasən Komitənin qərarları bütün Komitə üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

5. Bu maddənin 1 a yarım bəndinə əsasən, öz funksiyalarını yerinə yetirərkən Komitə onun sərəncamına daxil ola biləcək bütün məlumatın məxfiliyini qoruyur.

6. Komitənin bu maddəyə əsasən, məsuliyyəti bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq Tərəflər arasında bağlanmış müqavilələrin və sazişlərin həyata keçirilməsinə şamil edilmir.

7. Bu maddənin müddəaları Tərəflər arasında 32-ci maddənin müddələrinin təsiri altına düşən mübahisələr barəsində tətbiq edilmir.

Maddə 23

KOMİTƏNİN MƏRUZƏLƏRİ

1. Komitə hər il öz işi barədə onun sərəncamında olan məlumatın təhlilindən, müvafiq hallarda, Tərəflərin verdiyi, yaxud onlardan tələb olunmuş izahatlardan ibarət, Komitənin istədiyi istənilən iradlar və tövsiyələrlə birlikdə məruzə hazırlayır. Komitə zəruri hesab etdiyi əlavə məruzələr də tərtib edə bilər. Məruzələr məqsədəuyğun saydığı iradları edə bilən Komissiya vasitəsilə Şuraya təqdim olunur.

2. Komitənin məruzələri Tərəfiərə göndərilir və bundan sonra Baş katib tərəfindən dərc olunur. Tərəflər onun məhdudiyətsiz yayılmasına icazə verirlər.

Maddə 24

BU KONVENSIYADA NƏZƏRDƏ TUTULAN TƏDBİRLƏRDƏN DAHA CİDDİ TƏDBİRLƏRİN TƏTBİQ OLUNMASI

Tərəf, əgər o bunu qanunsuz dövryyənin qarşısının alınması və aradan qaldırılması üçün məqsədəuyğun, yaxud zəruri hesab edərsə, bu Konvensiyada nəzərdə tutulardan daha ciddi, yaxud sərt tədbirlər tətbiq edə bilər.

Maddə 25

**ƏVVƏLKİ MÜQAVİLƏLƏR ÜZRƏ HÜQUQ VƏ ÖHDƏLİKLƏRİN
SAXLANMASI**

Bu Konvensiyanın müddəalan 1961-ci il Konvensiyasına, düzəlişlərlə olan həmin Konvensiyaya və 1971- ci il Konvensiyasına əsasən, bu Konvensiyanın Tərəflərinin öz üzərlərinə götürdükləri hər hansı bir hüquq, yaxud vəzifələri azaltmır.

Maddə 26

İMZALAMA

Bu Konvensiya 1988-ci il dekabrın 20-dən 1989-cu il fevralın 28-nə kimi Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Vyanadakı Bölməsində, bu tarixdən sonra isə 1989-cu il dekabrın 20-dək Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nyu- Yorkdakı Mərkəzi təsisatlarında:

- a) bütün dövlətlər,
- b) Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Namibiya üzrə Şurası tərəfindən təmsil olunan Namibiya,
- c) iqtisadi inteqrasiyanın bu Konvensiyanın mövzusu olan məsələlər üzrə danışıqlar aparmaq, beynəlxalq sazişlər bağlamaq və tətbiq etmək barədə səlahiyyətlərə malik olan regional təşkilatlar (Konvensiya çərçivəsində Tərəflərə, dövlətlərə, yaxud milli xidmətlərə istinadlar bu təşkilatların səlahiyyətləri hədlərində onlara tətbiq oluna bilər), tərəfindən imzalanması üçüfı açıqdır.

Maddə 27

**RATİFİKASIYA, QƏBUL EDİLMƏ, BƏYƏNİLMƏ, YAXUD RƏSMİ
TƏSDİQ EDİLMƏ AKTI**

1. Bu Konvensiya dövlətlər və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Namibiya üzrə Şurası tərəfindən təmsil olunan Namibiya tərəfindən ratifikasiya olunmalı, qəbul edilməli, yaxud bəyənilməli və iqtisadi inteqrasiyanın 26-cı maddəsinin c yarım bəndində qeyd olunan regional təşkilatlar tərəfindən rəsmi aktları təsdiq edilməlidir. Ratifikasiya etimadnaməsi və qəbul edilmə, yaxud bəyənilmə haqqında sənədlər, eləcə də rəsmi təsdiqetmə aktlarına aid edilən sənədlər saxlanması üçün Baş katibə verilir.
2. İqtisadi inteqrasiyanın regional təşkilatları özlərinin rəsmi təsdiqetmə haqqında sənədlərində bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər barəsində öz səlahiyyət hədlərini bəyan edirlər. Həmin təşkilatlar, bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər barəsində öz səlahiyyət hədlərinin istənilən dəyişməsi barədə, həmçinin, Baş katibi məlumatlandırirlar.

Maddə 28

QOŞULMA

1. Bu Konvensiya istənilən dövlətin, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Namibiya üzrə Şurası

tərəfindən təmsil olunan Namibiyanın və iqtisadi inteqrasiyanın 26-cı maddəsinin **c** yarımbəndində qeyd olunan regional təşkilatların qoşulması üçün açıq qalır. Qoşulma, qoşulma haqqında sənədin saxlanması üçün Baş katibə verilməsi yolu ilə həyata keçirilir.

2. İqtisadi inteqrasiyanın regional təşkilatları qoşulma haqqında öz sənədlərində bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər barəsində öz səlahiyyət hədlərini bəyan edirlər. Həmin təşkilatlar, bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər barəsində öz səlahiyyət hədlərinin istənilən dəyişməsi barədə, həmçinin, Baş katibi məlumatlandırırlar.

Maddə 29

QÜVVƏYƏ MİNMƏ

1. Bu Konvensiya dövlətlərin, yaxud Namibiya üzrə Şura tərəfindən təmsil olunan Namibiyanın ratifikasiya, qəbuletmə, bəyənmə, yaxud qoşulma mexanizmi olan iyirminci sənədin saxlanması üçün Baş katibə verildiyi tarixdən sonra doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiya iyirminci ratifikasiya etimadnaməsi, yaxud qəbuletmə, bəyənmə və ya qoşulma haqqında sənədin saxlanmaya verilməsindən sonra onu ratifikasiya etmiş, qəbul etmiş, bəyənmiş, yaxud ona qoşulmuş hər bir dövlət, yaxud Namibiya üzrə Şura tərəfindən təmsil olunan Namibiya üçün onun ratifikasiya etimadnaməsinin, yaxud qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma haqqında sənədin saxlanmaya verildiyi tarixdən sonra doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

3. İqtisadi inteqrasiyanın rəsmi təsdiq aktına aid sənədi, yaxud qoşulma haqqında sənədi saxlanmaya verən 26-cı maddənin **c** yarımbəndində qeyd olunan hər bir regional təşkilatı üçün bu Konvensiya saxlanmaya vermə tarixindən sonra doxsanıncı gün, yaxud bu maddənin 1 - ci bəndinə əsasən Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdə (bu tarixlərdən hansının sonuncu olmasından asdı olaraq) qüvvəyə minir.

Maddə 30

DENONSASIYA

1. İstənilən Tərəf istənilən vaxt Baş katibin adına yazdı bildiriş vermək yolu ilə bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.

2. Həmin Tərəf üçün belə ləğvetmə (denonsasiya), Baş katib xəbərdarlığı aldıqdan bir il sonra qüvvəyə minir.

Maddə 31

DÜZƏLİŞLƏR

1. İstənilən Tərəf bu Konvensiyaya düzəliş təklif edə bilər. İstənilən belə düzəlişin mətni və onun üçün əsas həmin Tərəf tərəfindən Baş katibə bildirilir, o isə bunu digər Tərəflərə bildirir və onlardan təklif olunan düzəlişlə razı olub-olmadıqlarını soruşur. Əgər bu üsulla

göndərilmiş təklif olunan düzəliş onun göndərilməsindən somakı 24 ay ərzində Tərəflərdən heç biri tərəfdən rədd edilməmişdifsə, o qəbul edilmiş sayılır və istənilən Tərəf üçün belə düzəlişlə bağlı olmaq barədə sənədin saxlanmaq üçün Baş katibə verilməsindən doxsan gün sonra qüvvəyə minir.

2. Əgər hər hansı bir Tərəf düzəlişi rədd edirsə, Baş katib Tərəflərlə məsləhətləşir və çoxluğun xahişi ilə bunu, eləcə də Tərəflərin istənilən iradını Şuraya bildirir. Şura Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin 62-ci maddəsinin 4-cü bəndinə uyğun olaraq konfrans çağırmaq barədə qərar qəbul edə bilər. Belə konfransda qəbul olunmuş istənilən düzəliş, düzəliş haqqında Protokola daxil edilir. Baş katib belə Protokolla bağlı olmaq barədə xüsusi olaraq məlumatlandırılır.

Maddə 32

MÜBAHİSƏLƏRİN TƏNZİMLƏNMƏSİ

1. Bu Konvensiyanın şərhı, yaxud tətbiqi ilə bağlı iki və ya bir neçə Tərəf arasında hər hansı mübahisə yarandığı halda Tərəflər, onların seçiminə görə, mübahisəni danışıqlar, araşdırma, vasitəçilik, danışıq, arbitraj, regional orqanlara müraciət, məhkəmə araşdırması, yaxud digər dinc vasitələrlə tən-zimləmək məqsədilə öz aralarında məsləhətləşmələr aparırlar.

2. Bu maddənin 1 -ci bəndində göstərilən qaydada həll edilə bilməyən istənilən belə mübahisə, mübahisədə tərəf olan dövlətlərdən hər hansı birinin xahişi ilə qərar qəbul edilməsi üçün Beynəlxalq Məhkəməyə verilir.

3. İqtisadi inteqrasiyanın 26-cı maddənin c yarım-bəndində qeyd olunan regional təşkilatlarından hər hansı biri bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən qaydada həll edilə bilməyən mübahisədə tərəflərdən biri olduqda, o, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü olan istənilən dövlət vasitəsilə Şuraya müraciət edə bilər ki, o, Məhkəmə Stamtunun 65-ci maddəsinə uyğun olaraq mülahizəsi həlledici saydan Beynəlxalq Məhkəmənin məsləhətçi rəyini tələb etsin.

4. Hər bir dövlət bu Konvensiyam imzalayarkən, yaxud ratifikasiya edərkən, qəbul edərkən, yaxud bəyənərkən və ya ona qoşularkən, yaxud iqtisadi inteqrasiyanın hər bir regional təşkilatın rəsmi təsdiq aktını imzalayarkən, yaxud saxlanmaya verərkən və ya qoşulma zamanı, özlərini bu maddənin 2 və 3-cü bəndlərinin müddəalan ilə bağlı hesab etmədikləri barədə bəyanat verə bilərlər. Digər Tərəflər belə bəyanat vermiş istənilən Tərəflə münasibətdə 2-ci və 3-cü bəndlərin müddəaları ilə bağlı deyillər.

5. Bu maddənin 4-cü bəndinə əsasən belə bəyanat vermiş istənilən Tərəf Baş katibi xəbərdar etmək yolu ilə istənilən vaxt bu bəyanatı geri götürə bilər.

Maddə 33

AUTENTİK MƏTNLƏR

Bu Konvensiyanın ingilis, ərəb, ispan, çin, rus və fransız mətnləri eyni dərəcədə autentik mətnlərdir.

Maddə 34

DEPOZİTARI

Bu Konvensiyanın depozitarisi Baş katibdir.

Bunu təsdiq edərək, bunun üçün lazımı qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər, bu Konvensiyanı imzaladılar.

Min doqquz yüz səksən səkkizinci il dekabrın iyirmisində Vyanada bir nüsxədə tərtib edilmişdir.

ƏLAVƏ

***NARKOTİK VASİTƏLƏR ÜZRƏ KOMİSSİYA TƏRƏFİNDƏN EDİLMİŞ
DÜZƏLİŞLƏRİ ƏHATƏ ETMƏKLƏ 2001-CİİL DEKABRIN 8-DƏN QÜVVƏDƏ OLAN
YENİDƏN BAXILMIŞ CƏDVƏLLƏR***

I Cədvəl

1 -fenü-2-propanon Efedrin
Erqometrın Erqotamin İzosafrol
Kalium permanqanat Lizergin turşusu N-asetil- o-
aminbenzoy turşusu Norefedrin
Piperonal Psevdoefedrin Safrol
Sirkə turşusunun anhidridi 3,4-
metilendioksifenil-2-propanon

I II Cədvəl

Antranil turşusu Aseton

Fenilsirkə turşusu Xlorid mırşusu Metiletiketón
Piperidin Sulfat
turşusu Toluol

Bu Cədvəldə sadalanan bütün maddələrin duzları, belə duzların yaran-ması mümkün olduğu hallarda.

Bu Cədvəldə sadalanan bütün maddələrin duzları, belə duzlarm yaranması mümkün olduğu hallar-da (xlorid turşusunun və sulfat turşusunun duzları xüsusi olaraq çıxarılır.